

บทที่ 1

บทนำ



คำนำ

การพัฒนาประเทศโดยการพัฒนาภาคเป็นการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค การพัฒนาภาคมีหลายวิธีและวิธีหนึ่งได้แก่การกำหนดเมืองหลักขึ้นตามภูมิภาคต่าง ๆ แล้วพัฒนาเมืองหลักเหล่านี้ให้เป็นแหล่งลัดกันการอพยพจากชนบทมาสู่กรุงเทพมหานครและเพื่อเป็นศูนย์กลางที่จะกระจายความเจริญออกไปสู่ชนบทด้วย แต่การพัฒนาภาคจำเป็นต้องคำนึงถึงทรัพยากรภายในภาคเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นภาคที่มีพื้นที่ถึง 168,854.341 ตารางกิโลเมตร¹ หรือประมาณร้อยละ 33 ของพื้นที่ประเทศ และมีประชากรถึง 15,792,825 คน² หรือประมาณร้อยละ 34 ของประเทศ แต่เป็นภาคที่มีสภาพการพัฒนาค่อนข้างล่าช้าที่สุด ทั้งนี้เพราะต้องประสบกับอุปสรรคในการพัฒนาตั้งแต่ทรัพยากรหลักคือดินมีคุณภาพต่ำ ปัญหาประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาใช้ชีวิตในกรุงเทพมหานครอย่างถาวรหรือถึงถาวรมากที่สุด³ ปัญหาด้านโครงสร้างการผลิตของภาคยังเป็นแบบเกษตรกรรมแบบประณีตชีพ ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทางเกษตรกรรม ซึ่งระบบการผลิตและรายได้ของภาคถึงร้อยละ 45 เกิดจากผลิตผลทางการเกษตร⁴ โดยการเพาะปลูก

¹ กรมแผนที่ทหาร คำนวณเมื่อ พ.ศ. 2521

² กองการทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง ประชากรเมื่อ 31 ธ.ค. 2522

³ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, เครื่องชี้ภาวะสังคม 2521 (พระนคร : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2523), หน้า 32.

⁴ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แนวทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือในขั้วแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (2520-2524) (พระนคร : โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี, 2519), หน้า 2-1.

พืชไม้กึ่งนิคคือ ข้าว ปอ ข้าวโพด มันสำปะหลัง ซึ่งเป็นพืชที่ต้องอาศัยดินฟ้าอากาศตามธรรมชาติ ประชากรของภาคก็มีรายได้ต่ำมาก โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวประมาณ 3,962 บาทต่อปี ซึ่งต่ำกว่าภาคเหนือ ภาคใต้ ประมาณ 2 และ 3 เท่าตัว ตามลำดับ และต่ำกว่ากรุงเทพมหานครประมาณ 7 เท่าตัว¹ การสาธารณสุขยังมีคุณภาพต่ำมีอัตราการตายด้วยโรคหัวใจ ท้องร่วง วัณโรค ระบบหายใจและปอดอักเสบสูงกว่าทุกภาค² และระดับการศึกษาของประชากรในชนบทร้อยละ 95.66 จบแค่ประถม 4 เท่านั้น³

จากปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมา รัฐบาลได้ดำเนินการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมของชาติฉบับที่ 3 ได้ระบุถึงจุดสำคัญในการพัฒนาภาคนี้โดยเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ยกกระดับมาตรฐานการอนามัย การศึกษา และการบริการทางสังคมอื่น ๆ ให้ใกล้เคียงมาตรฐานส่วนรวมของประเทศ⁴

การสั้ดตั้งมหาวิทยาลัยในภูมิภาคเป็นนโยบายของการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค เพราะนอกจากเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับสูงไปสู่ประชาชนในภูมิภาคแล้ว ยังเป็นขุมวิชาการ วิชาวิจัยขั้นสูง ศูนย์ทะนุบำรุงส่งเสริมวัฒนธรรมและเป็นผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่น หรืออาจกล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยภูมิภาคเป็นแหล่งเตรียมกำลังคนสำหรับพัฒนาประเทศในระดับภูมิภาค และท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในอันที่จะใช้ทรัพยากรและกำลังคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

¹ เศรษฐกิจและสังคม 2521 หน้า 4.

² เรื่องเดียวกัน หน้า 37.

³ อุทิศ นาคสวัสดิ์, รายงานวิจัยเรื่องการศึกษาสภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในเขตพัฒนาอำเภอภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2509), หน้า 83.

⁴ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) (พระนคร : โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี, 2515), หน้า 179.

มหาวิทยาลัยภูมิภาคที่เกิดขึ้นตามแนวนโยบายนี้มีทั้งสิ้น 3 แห่ง ตามภูมิภาคของการพัฒนาเศรษฐกิจคือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทางภาคเหนือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ทางภาคใต้ และมหาวิทยาลัยขอนแก่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การคัดเลือกมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ¹ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ² เป็นสถาบันวิชาชีพชั้นสูงทางด้านเกษตรศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ นอกจากวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้ว การคัดเลือกมหาวิทยาลัยขอนแก่นย่อมจะเป็นผลให้มีการอพยพประชากรจำนวนมากจากภาคต่าง ๆ ของประเทศไปอยู่ในชุมชนที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ ซึ่งจะมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในบริเวณนั้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของมหาวิทยาลัยขอนแก่นในการพัฒนาภาคโดยหน้าที่และบทบาทของมหาวิทยาลัยภูมิภาค
2. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยและเมืองขอนแก่นและผลอันเกิดจากมหาวิทยาลัยที่มีต่อการขยายตัวของเมือง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยได้มีขอบเขตในระดับภาคและระดับชุมชนเมือง กล่าวคือ

ระดับภาค ศึกษาถึงบทบาทของมหาวิทยาลัยขอนแก่นในการให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชากรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัย และการบริการทางวิชาการแก่ชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

¹ วิทยา เพียรวิจิตร, "บทบาทของมหาวิทยาลัยขอนแก่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ,"

วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 3 (ตุลาคม 2512) : 7

² ล้ายสุรี ลุดิถุล, "ข้อพิจารณาเกี่ยวกับบทบาทของมหาวิทยาลัยภูมิภาค," วารสาร

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 7. (เมษายน 2516) : 14-23

ระดับเมือง ศึกษาภายในพื้นที่เทศบาลเมืองขอนแก่น โดยพิจารณาถึงการขยายตัวของเมือง ซึ่งเป็นผลจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการทำการวิจัยได้แบ่งศึกษาในระดับภาคและระดับเมือง โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ก) ระดับภาค ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ (Secondary data) และจากปฐมภูมิ (Primary data) คือ

แหล่งทุติยภูมิ

- (1) รวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่จากทบวงมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น โรงพยาบาลจังหวัดขอนแก่น ศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น และหน่วยงานต่าง ๆ
- (2) เป็นการประเมินผลจากแบบสอบถามจำนวน 436 ฉบับ (คิดเป็นร้อยละ 36.3) ซึ่งกองแผนงาน มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ทำการสำรวจไว้เมื่อ พ.ศ. 2520 โดยสำรวจบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น รุ่น 7, 8 และ 9 ของคณะเกษตรศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และพยาบาลศาสตร์ ประมาณ 1,200 คน ซึ่งได้รับแบบสอบถามคืนมา 436 ฉบับ ดังกล่าว

การสำรวจนี้เป็นการสำรวจการทำงานของบัณฑิต ความรู้สึกในการทำงานตามภาคต่าง ๆ ตลอดจนความรู้สึกส่วนตัวที่มีต่อมหาวิทยาลัยขอนแก่น

แหล่งปฐมภูมิ

ได้ทำการสำรวจบัณฑิตแพทยศาสตร์ รุ่น 1 และ 2 ซึ่งสำเร็จการศึกษาเมื่อปีการศึกษา 2521 และ 2522 โดยการส่งแบบสอบถามไปยังบัณฑิตทั้ง 2 รุ่นนี้ จำนวน 43 คน ระหว่างเดือนมีนาคม ถึง เดือนเมษายน 2524 ได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 9 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 20.9

ข) ระดับเมือง ทำการเก็บข้อมูลส่วนใหญ่จากแหล่งปฐมภูมิ โดยมีประชากรที่ศึกษา เป็น 2 กลุ่ม คือ

(1) กลุ่มมหาวิทยาลัย ได้แก่ นักศึกษา อาจารย์ ข้าราชการ และลูกจ้างประจำ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นในปีการศึกษา 2523-2524

(2) กลุ่มร้านค้าบริการ ในย่านพาณิชย์กรรมของเทศบาลเมืองขอนแก่น

1. กลุ่มมหาวิทยาลัย ทำการศึกษาจากตัวอย่าง โดยใช้วิธี Stratify Sampling แบ่งประชากรออกเป็น 2 พวกคือ นักศึกษาพวกหนึ่ง อาจารย์ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำอีกพวกหนึ่ง แต่ละพวกได้เลือกตัวอย่างโดยมีระบบ (Systematic Sampling) อีกครึ่งหนึ่ง

นักศึกษา ได้ทำการเก็บข้อมูล 2 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 ใช้ทำเนียบนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นปีการศึกษา 2523-2524 โดยเลือกตัวอย่างประมาณร้อยละ 12.5 (จำนวน 508 คน) การส่งแบบสอบถามไปยังผู้ได้รับเลือกเป็นตัวอย่างใช้ Mail Questionnaire สำหรับนักศึกษาที่ไม่ได้มีที่พักในมหาวิทยาลัย และด้วยความร่วมมือของมหาวิทยาลัย ส่งแบบสอบถามไปยังนักศึกษาตามหอพักต่าง ๆ การสำรวจกระทำระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมีนาคม 2524 ซึ่งได้คืนมา 33 ฉบับ

ครั้งที่ 2 เป็นการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง แต่ด้วยข้อจำกัดทางงบประมาณและเวลาจึงลดตัวอย่างลงมา แล้วเลือกตัวอย่างโดยวิธี Quota Sampling แต่ในการสัมภาษณ์ได้ให้ตัวอย่างกระจายไปทุกชั้นปีและทุกคณะ เช่นเดียวกับการเลือกตัวอย่างในครั้งแรก ซึ่งผู้ที่ได้รับเลือกเป็นตัวอย่างมีจำนวน 169 คน

รวมนักศึกษาที่ได้รับเลือกเป็นตัวอย่างจำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 5

อาจารย์ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ทำการเก็บข้อมูล 2 ครั้ง

ครั้งที่ 1 จากสถิติอัตราค่าส่ง¹ ใช้วิธี Stratify Sampling โดยแบ่งออกเป็น 4 ระดับคือ ระดับ 1, 2 ระดับ 3, 4 ระดับ 5 ขึ้นไป และลูกจ้างประจำแล้วในแต่ละ

¹ มหาวิทยาลัยขอนแก่น งานบริหารงานบุคคล สถิติอัตราค่าส่งอาจารย์ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2523 เอกสารโรเนียว.

ระดับ ใช้ตัวอย่างประมาณร้อยละ 10 โดยทำการเลือกแบบ Systematic การจัดส่งแบบสอบถามได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยจัดส่งไปตามสายงาน ได้ทำการสำรวจระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ 2524 มีจำนวน 278 ฉบับ ได้คืนมา 97 ฉบับ

ครั้งที่ 2 เป็นการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเมื่อเดือนเมษายน 2524 จากผู้ที่เคยได้รับเลือกเป็นตัวอย่างโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ซึ่งได้ข้อมูลอีก 60 ฉบับ

รวมอาจารย์ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำที่ได้รับเลือกเป็นตัวอย่างมีจำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6

ตารางที่ 1 การเลือกตัวอย่างจาก อาจารย์ ข้าราชการ และลูกจ้างประจำ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำแนกตามระดับ

ระดับ	ตำแหน่ง	จำนวน	ตัวอย่าง ร้อยละ 10	ได้คืน			คิดเป็นตัวอย่าง ร้อยละ
				ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	รวม	
1,2	ข้าราชการ	395	36	11	16	27	6.8
3,4	อาจารย์	412	39	22	11	33	4.3
3,4	ข้าราชการ	364	36				
5 ขึ้นไป	อาจารย์	321	30	11	20	31	8.4
5 ขึ้นไป	ข้าราชการ	36	4				
-	ลูกจ้างประจำ	1,278	133	53	13	66	5.2
รวม		2,806	278	97	60	157	5.6

หมายเหตุ. จำนวนอาจารย์ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ จากกองการเจ้าหน้าที่ สถิติอัตรากำลังสำรวจเมื่อ 1 ก.ย. 2523

2. กลุ่มร้านค้าบริการในย่านพาณิชย์ของเทศบาลเมืองขอนแก่น การกำหนดบริเวณที่จะสัมภาษณ์ร้านค้าบริการเหล่านี้ ถือเอาเส้นทางคมนาคมจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นไปยังบริเวณย่านพาณิชย์ของตัวเมือง ซึ่งได้แก่บริเวณถนนศรีจันทร์ ถนนหน้าเมือง ถนนหลังเมือง ถนนประชาสโมสร ถนนมลิวัลย์ ถนนมิตรภาพ ถนนร่วมจิต ซอยโรงภาพยนตร์สยาม และซอยโรงภาพยนตร์รามารามา

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของร้านค้าในย่านพาณิชย์กรรมของเมืองขอนแก่นที่ได้รับเลือกเป็นตัวอย่าง จำแนกตามถนนสายต่าง ๆ

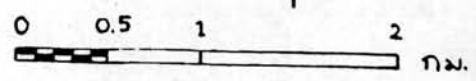
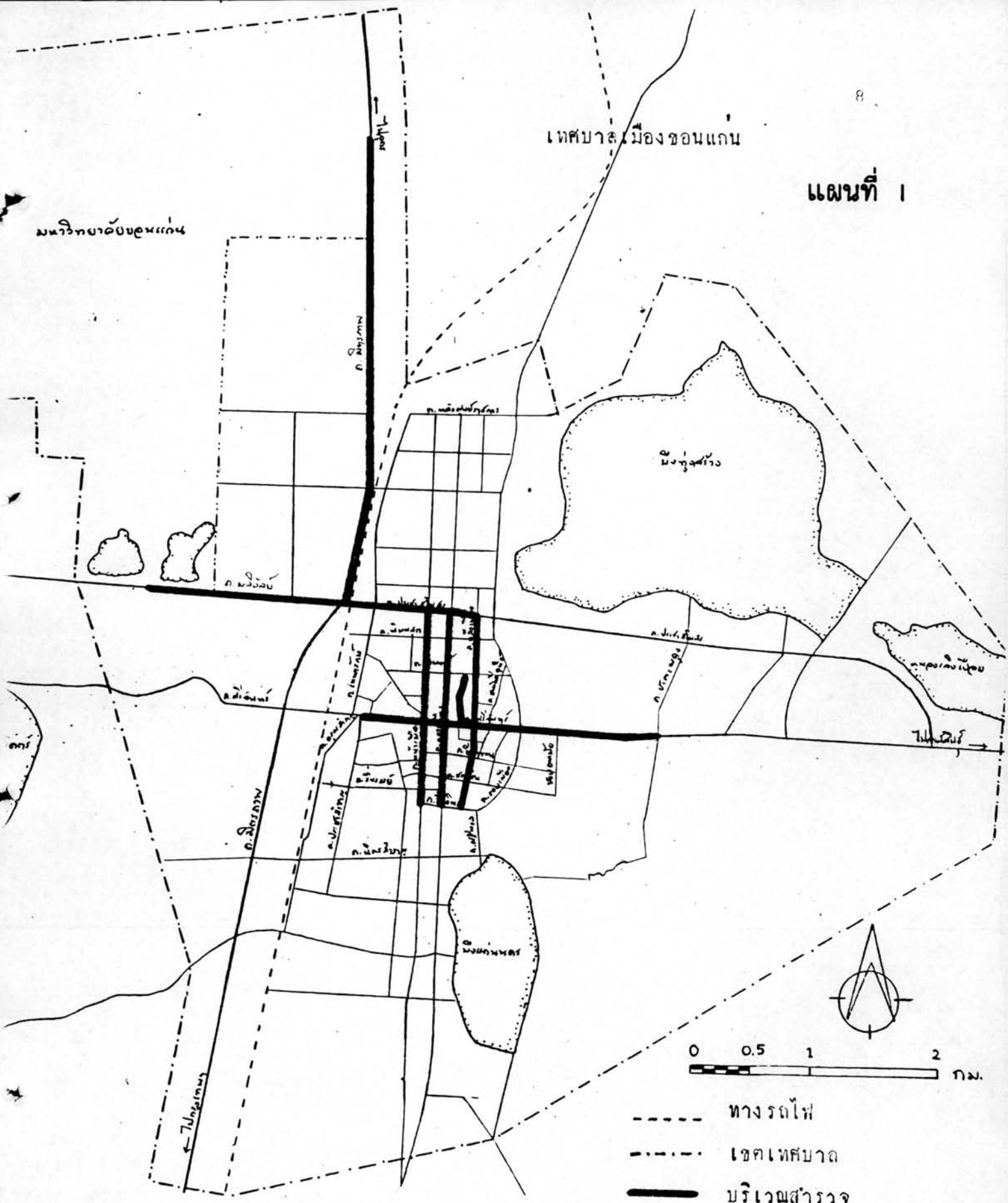
ถนน	ร้านค้า	ร้านค้าที่เป็นตัวอย่าง	ร้อยละ
ศรีจันทร์	259	51	20
หน้าเมือง	266	58	22
กลางเมือง	153	36	24
หลังเมือง	135	40	30
มลิวัลย์	64	22	34
มิตรภาพ	37	14	38
ประชาสโมสร	70	25	36
ร่วมจิต	78	32	41
ซอยโรงภาพยนตร์สยาม	23	10	43
ซอยโรงภาพยนตร์รามารามา	8	4	50
รวม	1,049	292	28

หมายเหตุ. ทำการสำรวจบริเวณเมื่อ 13 ธันวาคม 2523

เทศบาลเมืองขอนแก่น

แผนที่ 1

มหาวิทยาลัยขอนแก่น



- ทางรถไฟ
- - - เขตเทศบาล
- บริเวณสำรวจ

การสำรวจใช้วิธีการสัมภาษณ์ตามถนนดังกล่าวโดยใช้ Systematic Sampling ซึ่งได้มีการสำรวจสภาพบริเวณไว้ล่วงหน้าแล้วเมื่อเดือนธันวาคม 2523

นอกจากเก็บข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิดังกล่าวแล้ว ยังเก็บข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ ตามหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดขอนแก่น สำนักผังเมืองกระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหน่วยงานอื่น ๆ ในกรุงเทพฯ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงบทบาทของมหาวิทยาลัยภูมิภาคในการพัฒนาภูมิภาคและท้องถิ่น
2. ทำให้ทราบถึงผลอันเกิดจากมหาวิทยาลัยภูมิภาคซึ่งมีส่วนสัมพันธ์ต่อการเจริญเติบโตของชุมชนที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่
3. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างประชากรมหาวิทยาลัยและชุมชนเมือง
4. ทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพในบริเวณที่มหาวิทยาลัยไปตั้ง และหาแนวทาง วิธีการ ในการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

คำจำกัดความ

- 1) สถาบันอุดมศึกษา ได้แก่สถาบันศึกษาวิชาชีพหรือวิชาการชั้นสูง ซึ่งแบ่งออกเป็น มหาวิทยาลัยและวิทยาลัย
- 2) ภาค ได้แก่ภาคตามภูมิภาคต่าง ๆ ดังนี้
 - ภาคกรุงเทพมหานคร ได้แก่พื้นที่ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครทั้งหมด
 - ภาคกลาง ได้แก่พื้นที่ในเขตจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี สิงห์บุรี ลพบุรี อุบลราชธานี อ่างทอง สระบุรี ชัยนาทและอุทัยธานี รวม 9 จังหวัด
 - ภาคเหนือ ได้แก่พื้นที่ในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย น่าน แพร่ ลำพูน ลำปาง ตาก อุตรดิตถ์ สุโขทัย พิษณุโลก เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร พิจิตรและนครสวรรค์ รวม 15 จังหวัด

ภาคใต้ ได้แก่พื้นที่ในเขตจังหวัดยะลา ชุมพร ระนอง ตรัง พัทลุง สงขลา
สตูล ปัตตานี อุทิศ พังงา กระบี่ นครศรีธรรมราช นราธิวาส และสุราษฎร์ธานี รวม 14
จังหวัด

ภาคตะวันออก ได้แก่พื้นที่ในเขตจังหวัดจันทบุรี ระยอง ตราด นครนายก
ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และสมุทรปราการ รวม 8 จังหวัด

ภาคตะวันตก ได้แก่พื้นที่ในเขตจังหวัดกาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี
ราชบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี สมุทรสงครามและสมุทรสาคร รวม 8 จังหวัด

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่พื้นที่ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ
นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์
หนองคาย อุดรธานี อุบลราชธานีและยโสธร รวม 16 จังหวัด

3) เมืองขอนแก่น (CITY) ได้แก่พื้นที่ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น

4) ชุมชนเมืองขอนแก่น หมายถึงพื้นที่ตัวเมือง ได้แก่บริเวณศูนย์ชุมชนในเขตเทศบาลเดิม

5) ตำบลอำเภอเมือง ได้แก่เขตที่นายทะเบียนอำเภอเป็นผู้รับแจ้ง เกี่ยวกับการ
เกิด การตาย การย้ายที่อยู่ รวมทั้งการออกหมายเลขบ้าน ซึ่งเป็นนโยบายของกรมการปก-
ครองเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชากรในเรื่องการเกิดการตาย การย้ายที่อยู่ ฯลฯ สำหรับ
หมู่บ้านชานเมืองบางหมู่บ้านที่อยู่ติดกับสำนักทะเบียนอำเภอ ตำบลอำเภอเมืองในที่มีประกอบ
ด้วยท้องที่ (อำเภอเมืองขอนแก่น) ดังนี้

ตำบลเมืองเก่า	หมู่ที่ 2 บ้านโนนตู่
	หมู่ที่ 6 บ้านดอนบม
	หมู่ที่ 15 บ้านดอนบม
ตำบลศิลา	หมู่ที่ 3 บ้านโนนม่วง
	หมู่ที่ 12 บ้านโนนม่วง
	หมู่ที่ 13 บ้านดอนหญ้านาง
	หมู่ที่ 14 บ้านหนองไผ่

6) ประเภทร้านค้า

1. ขายอาหารสำเร็จรูป ได้แก่ ร้านขายสินค้าประเภทที่นำมารับประทาน
ได้ทันที เช่น ภัตตาคาร ร้านอาหาร สุรา น้ำดื่ม ขนมปัง ขนม ไอศกรีม ฯลฯ
2. ขายของชำ ได้แก่ ร้านที่จำหน่ายสินค้าทั้งสดและแห้ง ซึ่งจะต้อง
นำมาประกอบเป็นอาหารหรือนำมาใช้ เช่น ข้าวสาร เครื่องกระป๋อง สบู่ ยาสีฟัน สีย้อมผ้า
Department Store ฯลฯ
3. ขายเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ได้แก่ รองเท้า เข็มขัด กระเป๋า ทongs
ผ้า เครื่องสำอาง เครื่องประดับ ฯลฯ
4. ขายเครื่องใช้ภายในบ้าน ได้แก่ เฟอร์นิเจอร์ เต้า หม้อ วิทยุ
เครื่องไฟฟ้า ฟิล์ม ถ้วยชาม ตู้เย็น อุปกรณ์ก่อสร้าง เครื่องปรับอากาศ ฯลฯ
5. ลäden เจริญย์ ได้แก่ โรงภาพยนตร์ คลับ บาร์ โบสถ์ อาบอบนวด ฯลฯ
6. บริการ ได้แก่ ธนาคาร ถ่ายรูป ทัศนศึกษา ยา ตัดผม ตัดผม
ซิกแพก หอพัก โรงแรม ขายสิ่งพิมพ์ภาพยนตร์ คลินิก โรงพิมพ์ ลädenพยาบาล โรงเรียน-
ฝึกอาชีพ บิมน้ำมัน ฯลฯ
7. เครื่องเขียน ได้แก่ หนังสือ ตำรา หนังสือพิมพ์ สมุด เครื่องกีฬา ฯลฯ
8. ผลิตผลเกษตร อาหารสัตว์
9. ช่อมารถ อะไหล่รถ สักรยาน เหล็ก
10. อื่น ๆ เช่น ขายรถยนต์

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. ระยะเวลา การวิจัยใช้ระยะเวลา 2 ภาคการศึกษา
2. งบประมาณ ได้รับงบประมาณจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน
3,200 บาท แต่ในการปฏิบัติงานมีค่าใช้จ่ายมากกว่างบประมาณที่ได้รับมาก เช่น ค่าใช้จ่าย
ในการสำรวจพื้นที่ การปฏิบัติงานสนาม เป็นต้น

3. การปฏิบัติงานล้นนาม มีความยากลำบากในการเก็บข้อมูล ซึ่งต้องตามเก็บ
เพิ่มเติม เพราะมักจะไม่มีส่งแบบสอบถามคืน

4. ข้อมูลทุติยภูมิบางเรื่องไม่ได้รวบรวมไว้ ทำให้มีความลำบากในการวิเคราะห์
เนื่องจากข้อมูลในอดีตที่สำคัญไม่ได้รวบรวมไว้ เช่น ประชากรระดับตำบล ข้อมูลบางชนิดต้อง
ใช้การค้นคว้า เรียบเรียง หรือสำรวจเอง